

בס"ד. פורים ה'תשר"מ*

בלילה ההוא נדדה שנת המלך¹, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה², דאיתא במנהגי מהרי"ל³ דמבלילה ההוא צריכים להגבי' את קולו בקריאתו לפי שזהו עיקר הנס [דמבלילה ההוא הוא התחלת תוקפו של נס⁴]. ומדייק בזה, דלכאורה עיקר הנס הוא בקשת אסתר ותחנוני' כי נמכרנו אני ועמי גו'⁵ [וכן ההכנות שעשתה לפני⁶, לך כנוס את כל היהודים גו' וצומו עלי גו'⁶], וכאן אומר דעיקר ותוקף הנס הוא מה שנדרה שנת המלך. ומביא על זה, דאיתא בילקוט⁷, בלילה ההוא נדרה שנת המלך זה מלכו של עולם, וכי שינה יש לפניו, אלא כשישראל חוטאין עושה עצמו כישן⁸ וכשעושים רצונו לא⁹ ינום ולא יישן.

והענין הוא, דהנה אדם הוא אדמה לעליון¹⁰, ולכן כל הענינים שלמעלה הם באותו האופן כפי שהם באדם (אתם קרויים אדם¹¹), לעילא כגוונא דלתתא¹², ובלשון הכתוב¹³ כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, ולכן, כאשר ישראל הם במצב של שינה, היינו שהענינים דתומ"צ (שעי"ז הם אדמה לעליון) הם אצלם במצב של שינה, עי"ז נעשה שינה כביכול גם במלכו של עולם. וכמ"ש¹⁴ אני ישנה ואיתא בזהר¹⁵ בגלותא, שמצד השינה דישראל בזמן הגלות, נעשה עי"ז שינה כביכול גם למעלה. וזהו שבלילה ההוא נדרה שנת המלך הוא תוקפו של נס, כי ע"פ סדר

* יצא לאור בקונטרס פורים — תשמ"ח, "לקראת ימי הפורים .. יא אדר, שנת הקהל, שנת תשמ"ח".

- (1) אסתר ו, א.
- (2) דשנת ה'ש"ת (נדפס בסה"מ ה'ש"ת ע' 5 ואילך). והוא המאמר הראשון שאמרו בבואו לארה"ב בפעם השני' — ראה בארוכה בהשיחה שלפני המאמר (דשנה זו — תשר"מ (התועודיות תשר"מ ח"ב ע' 1256 ואילך)).
- (3) הובא בד"מ או"ח סתר"צ ובמג"א שם סקי"ז.
- (4) מגילה יט, א.
- (5) אסתר ז, ד.
- (6) שם ד, טז. ובפרט שב"אגרת הפורים הזאת השנית" נזכר גם (שם ט, לא) "דברי הצומות וזעקתם".
- (7) שמעוני עה"פ (ו, א — רמז תתנו קרוב לסופו. ושם בתחילתו: נדרה שנת מלכו של עולם). וראה גם תרגום עה"פ.
- (8) שנאמר (תהלים מד, כד) למה תישן ה' (יל"ש שם).
- (9) תהלים קכא, ד.
- (10) עש"מ (לרמ"ע מפאנו) מאמר אם כל חי ח"ב סל"ג (קצג, ב). של"ה ג, א. כ, ב. שא, ב. ובכ"מ. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' קכב. וש"נ.
- (11) יבמות סא, רע"א.
- (12) ראה זח"ב קפד, ב.
- (13) משלי כז, יט.
- (14) שה"ש ה, ב.
- (15) ח"ג צה, א (הובא בהמאמר דשנת ה'ש"ת ס"ד — ע' 8). וראה תקו"ז תס"ט (קה, א) ש"אני ישנה" קאי על שכנינתא בגלותא.

ההשתלשלות, זמן הגלות הוא זמן של שינה (למעלה), וזה שבלילה ההוא (גלות¹⁶) נדדה שנת המלך מלכו של עולם הוא תוקפו של נס¹⁷. וזהו גם דיוק הלשון נדדה שנת המלך (נדדה דייקא), דלשון נדדה שנת המלך (שהשינה נדדה מהמלך) מורה שהי' ראוי שהשינה תהי' בהמלך [בדוגמת שאומרים על אדם שנדד ממקומו], כי זמן הגלות הוא זמן של שינה (כנ"ל), אלא שהי' נס שהשינה נדדה ממנו.

ב) וממשיך בהמאמר, דביאור ענין השינה למעלה יובן מענין השינה באדם למטה, מבשרי אחזה אלקה¹⁸. והנה החילוק בין ער לישן באדם התחתון אינו בנוגע לעצם מציאותו, שהרי גם בעת השינה מציאותו היא בשלימות. שבעת השינה ישנם כל אבריו וגידיו (וגם החיות שבהם), וישנם אז כל כחות הנפש, ופועלים פעולתם. וכמו שרואים במוחש בענין החלומות, שיש בהם הפעולה דכל הכחות, שכל ומדות וכו' וגם רצון ותענוג¹⁹. ועד דכאשר הוא זוכה, השכל שמשכיל בחלום הוא שכל אמיתי²⁰, וכן הוא גם בנוגע לתענוג²¹ ורצון. אבל גם מי שאינו בדרגא זו, הרי רואים במוחש שגם בהחלומות שלו ישנם מדות שכל רצון ותענוג בנוגע לענינים שישנם במציאות (משא"כ ענינים דנמנעות, כמו פילא דעייל בקופא דמחטא, א"א להיות גם בחלום²²). והחילוק שבין ער לישן הוא, דבעת שהוא ער, כל עניניו הם באופן מסודר, ומכש"כ שאין שייך שיהיו שני ענינים הפכיים בבת אחת ובחיבור אחד ואפילו לא בהמשך אחד. וכאשר כל הענינים והכחות הם באופן מסודר, ניכר אז החילוק שביניהם ומעלת הכחות זה על זה. משא"כ בעת השינה, בחלום, יכול להיות חיבור שני כחות הפכיים (כח היותר עליון עם כח היותר תחתון), ועד לחיבור כמה וכמה כחות יחד באופן בלתי מסודר, ומכש"כ שאין ניכר המעלה והיתרון שבכחות הנעלים על הכחות שלמטה מהם. והדוגמא מזה יובן למעלה, דענין השינה הוא שאין ניכר כביכול המעלה והיתרון של ענינים הנעלים. וזהו הקשר דענין הגלות עם ענין השינה (וכנ"ל שבזמן הגלות הר"ע השינה למעלה), כי סיבת הגלות

16 ראה זהר ח"ג טז, ריש ע"ב: בלילה . . בגלותא. וראה גם זהר ח"ב קסג, ב. ח"ג כב, א. רלח, ב. תקו"ז תכ"א (מט, ב). [ועייג"כ סנהדרין צד, א]. וראה תו"א מג"א צד, ד. לקו"ש ח"ז ע' 41.

17 ראה לקו"ש ח"ב ע' 36 (ובהערה 21) דשינוי ה"טבע" דלמעלה הוא נס (ופלא) גדול יותר משינוי הטבע דלמטה. דזהו מה שהנס ד"למכה מצרים בכבוריהם" שהי' בשבת שלפני פסח נקרא בשם "נס גדול" (שמטעם זה נקרא שבת זה בשם "שבת הגדול"), מפני שזה שינוי ב"טבע" דקדושה, כמבואר שם בארוכה. ועפ"ז יומתק מה ש"בלילה ההוא נדדה שנת המלך" הוא (לא נס סתם, אלא) "תוקפו של נס" — לפי שזה שינוי בה"טבע" דלמעלה.

18 איוב יט, כו. וראה אגה"ק ר"ס טו. ובכ"מ.

19 הטעם על זה שבהמאמר דשנת ה'ש"ת לא נזכר רצון ותענוג — אולי יש לומר, כי ביאור החילוק שבין ער לישן שנוגע בהמאמר הנ"ל הוא שבזמן הגלות (שינה) אין ניכרת מעלת נש"י, בחי' מוחין העליונים (שם סעיף ב), ובענין זה — נוגע בשינה ישנם כחות הפנימיים, "השכלה מדות וכו'", אלא שהם בהעלם.

20 וראה גם סה"מ קונטרסים ח"ב שדמ, א (נעתק ב"היום יום" ד' טבת). לקו"ש ח"ד ע' 1026 ובהנסמן בהערה 10 שם.

21 כדמוכח גם מזה שארז"ל בסוף יומא בענין "יראה זרע יאריך ימים" — ראה רש"י ותוספות שם. 22 כמפורש במס' ברכות נה, סע"ב. ומ"ש בהמאמר דשנת ה'ש"ת ס"ד ע' 8) (וכמו החולם פילא בקופא דמחטא" — זהו כשחושב עד"ז במשך היום. ומה שמביא שם ענין זה בנוגע לזה שבחלום אפשר להיות חיבור ב' הפכים — אף שזה בא מהמחשבות שבמשך היום (ולא מצד החלום עצמו) — כי בעת החלום אינו יודע שזה בא ממחשבתו.

היא ע"י זה שאין ניכרת אז המעלה דישראל. דישראל הם בניים למקום כמ"ש²³ בניים אתם לה' אלקיכם²⁴, ועכ"פ עבדיו של הקב"ה²⁵, כמאמר²⁶ אם כבנים אם כעבדים, שגם עבד מלך הוא מלך²⁷ (לא רק כמלך²⁸ (בכ"ף הדמיון) אלא מלך), ובנים צריכים להיות סמוכים על שולחן אביהם וכן עבדים על שולחן אדונם, והסיבה לזה שגלו מעל שולחן אביהם²⁹ ואדונם, הו"ע השינה, שאין ניכר, כביכול, למעלה העילוי דישראל, ומזה נעשה ענין הגלות.

ג) וממשיך בהמאמר³⁰, דזה שבעת השינה אין ניכר מעלת הכחות זה על זה הוא בדוגמת הכחות כמו שהם כלולים בעצם הנפש, ששם כל הכחות הם בהשוואה. והיינו דענין התעלמות הכחות שבעת השינה הוא מה שהכחות מתעלים ומסתלקים לשרשם, עצם הנפש. ומזה מובן גם בהנמשל³¹, דענין ההתעלמות שבזמן הגלות (שינה) הוא מה שהגילויים מתעלים למקורם, ועד להעצמות. וכידוע מאמר הזהר³² עה"פ³³ כי איננו, דקוב"ה סליק לעילא, שעלה למקומו, חדר לפנים מחדר³⁴. והיינו, דענין ההתעלמות שבזמן הגלות הוא רק לגבי למטה, שבזמן הגלות מסתלק האור למעלה ואינו מאיר למטה (שלכן נעשה גלות), אבל לגבי האור עצמו, הרי אדרבא, דוקא בזמן הגלות הוא סליק לעילא. ובדוגמת הסילוק דשינה באדם התחתון, שהסילוק הוא רק לגבי הגוף (שאור הנפש מסתלק מהגוף), אבל לגבי הנפש, הרי אדרבא, דוקא בעת השינה הנפש עולה למעלה ושואבת לה חיים³⁵.

וביאור הענין, הנה כללות סדר ההשתלשלות הוא בדוגמת הדרגות דכחות הנפש. דכמו שבכחות הנפש, התחלת מציאות הכחות היא כמו שהם כלולים בנפש ששם הם כולם בהשוואה, ואח"כ הם נמשכים בגילוי להתלבש באברי הגוף ואז דוקא נעשה בהם ענין ההתחלקות, ובכחות הגלויים גופא יש כמה אופנים, כמו שהם בגילוי באופן מסודר (בעת שהאדם ער) וכמו שהם בהעלם, במצב של שינה, ועד שלפעמים הם במצב של התעלפות ר"ל, עד"ז גם למעלה ישנם כל דרגות אלו, כמרז"ל³⁶ מה

(23) ראה יד, א.

(24) אבות פ"ג מי"ד.

(25) וכמ"ש (בהר כה, מב. שם, נה) כי עבדי הם, כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם.

(26) פיוט "היום הרת עולם" בתפלת מוסף דר"ה.

(27) תנחומא צו יג (הובא בפרש"י עה"פ בהעלותך יב, ח). ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ דברים א, ז. פרש"י

עה"פ לך לך טו, יח. ב"ר פט"ז, ג.

(28) שבועות מז, ב.

(29) ראה ברכות ג, סע"א.

(30) סעיף ג (ע' 6 ואילך).

(31) דזה שמביא בהמאמר ענין זה בהמשל הוא בכדי לבאר שכן הוא גם בהנמשל.

(32) ראה זהר ח"א ר, א. ח"ג כ, ב. עה, א. וראה סידור (עם דא"ח) נח, ב ואילך. אוה"ת נ"ך כרך ב ע' א"נ. אינח. ס' הליקוטס — דא"ח צ"צ ערך גלות ס"ג (ע' שכג ואילך). וש"נ.

(33) ירמ"י לא, יד.

(34) להעיר מלי' חז"ל בתי גואי בראי (חגיגה ה, ב. וש"נ).

(35) ב"ר פי"ד, ט. וראה פרד"א פי"ב. רפל"ד.

(36) כן הובא בכ"מ בדא"ח. וראה מדרש תהלים מזמור קג: מה הנפש ממלאה את הגוף כך הקב"ה ממלא

את עולמו. ויק"ר פ"ד, ח: הנפש הזו ממלא את הגוף והקב"ה ממלא את עולמו. ובמאמרי אדמו"ר האמצעי

הנשמה ממלאה את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם, דהתחלת הספירות הוא כמו שהם כלולים באו"ס ב"ה, ושם הם למעלה מהתחלקות, ולאחרי שנמשכים באצילות, עם היות שאצילות הוא עולם האחדות, נעשה בהם ענין ההגבלה וההתחלקות, עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר³⁷, ואז דוקא ניכרת מעלת הספירות זו על זו, ומכש"כ כשהם נמשכים בעולמות ב"ע שלמטה מעולם האחדות, שאז הם בהתחלקות יותר. ומזה משתלשל ההתחלקות בעוה"ז, דבית המקדש הוא מקום הכי מובחר שבעולם וממנו אורה יוצאת לכל העולם³⁸, דהעולם מצד עצמו הוא עולם מלשון העלם והסתרה³⁹ ונמשך בו אור מביהמ"ק שהוא נשמת העולם (בדוגמת ענין ההשתלשלות בספירות, דספירה התחתונה מקבלת מהספירה שלמעלה ממנה), ואז ניכר גם המעלה דישראל, המעלה דבנים אתם להוי' אלקיכם והמעלה דעבדי הם, עבדים נאמנים להשם אדונם. דכ"ז הוא דוגמת כחות הגלויים דנפש האדם בעת שהוא ער, משא"כ בזמן הגלות, הענינים שלמעלה (שנמשכו בבחינת ההשתלשלות, באצילות ובבי"ע) הם בדוגמת כחות הגלויים דנפש האדם בעת השינה, שאז אפשר להיות חיבור הפכים, ומזה נעשה ענין הגלות.

ד) **אמנם**, כמו שבאדם התחתון ענין ההתעלמות שבעת השינה הוא שהכחות מתעלים ומסתלקים למקורם בנפש, והחסרון וגרעון שבשינה הוא רק בכחות הגלויים (שהכחות הם באופן בלתי מסודר), משא"כ כחות הכלולים בנפש, עם היותם שם בהשוואה, אין זה חסרון, ואדרבא, בהיותם כלולים בנפש הם בשלימות (יותר מכפי שהם כשנמשכים בגילוי), עד"ז הוא גם בהנמשל, דענין ההתעלמות בזמן הגלות (שינה) הוא שהגלויים מתעלים למקורם, ושם, המקור דישראל, עם המעלה דישראל, הוא מיטן גאנצן שטורעם (בדוגמת כחות הכלולים בנפש, שהם בשלימות), אלא שזהו למעלה (בהמקור), ובסדר ההשתלשלות אין זה ניכר, ולכן נעשה מזה ענין הגלות. וכשנודדה השינה ונמשך מהמקור בפנימיות (בסדר ההשתלשלות) אז מתגלה מעלת ישראל מיט א' שטורעם. ועפ"ז מודגש עוד יותר חיבור הפכים שבגלות, דהגם שבזמן הגלות העילוי דישראל הוא עוד יותר מבזמן הבית, מכיון שבזה"ג הגלויים מתעלים למקורם ששם הוא המקור דישראל, אעפ"כ, הנה לא זו בלבד שלמטה אין ניכרת המעלה דישראל, אלא שהם מקבלים השפעתם ע"י שרי האומות שהם בגלות אצלם⁴⁰. וי"ל שזהו מהטעמים שגלות נמשל לעיבור⁴¹, כי בעיבור בבטן אמו הוא דבר והיפוכו. דאע"פ שגר דלוק על ראשו כו' ומלמדין אותו כל התורה כולה וכו'⁴² (שזהו

ויקרא ח"ב ע' תשעה: ובגמרא [ברכות י, א] א' מה הקב"ה ממלא כך הנשמה [מה הקב"ה מלא כל העולם אף נשמה מלאה את כל הגוף] לפי שנבראת בצלם אלקים כו'.

37) ספר יצירה פ"א מ"ד.

38) ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה. וראה פרש"י (כת"י) מנחות פו, ב.

39) לקו"ת שלח לו, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' שג. ח"ג ע' אינט. וראה לקו"ש חל"ד ע' 112 הערה 63. וש"נ.

40) ראה אנה"ק סכ"ה. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' קסד. וש"נ.

41) ראה תו"ח שמות לו, ב [בהוצאה החדשה — ח"א כה, א], דמה שגלות נק' שינה ונק' עיבור "הכל

ענין אחד הוא". וראה שם מא, א. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' לב. וש"נ.

42) נדה ל, ב.

דוקא בהיותו בבטן אמו, משא"כ כשנולד⁴³), אעפ"כ, בהיותו בבטן אמו ראשו בין ברכיו, שאין ניכר מעלת הראש על הרגלים, ויתירה מזו, שראשו הוא בין ברכיו⁴², ועד שגם המאכל שלו (שאוכל ממה שאמו אוכלת⁴²) אינו דרך הפה אלא דרך הטבור, כמבואר בארוכה פרטי הענינים בזה בתו"א לרבינו הזקן⁴⁴ ובדרושי רבותינו נשיאינו שלאח"ז⁴⁵.

ה) **ועפ"ז** י"ל מה שארז"ל⁴⁶ בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה, דלכאורה תמוה⁴⁷, הרי כרובים מעורין זה בזה מורה על גודל החיבה דהקב"ה וישראל כחיבת איש ואשה⁴⁸, ובשעה שנכנסו נכרים להיכל הרי ה' לכאורה היפך החיבה. אך הענין הוא⁴⁹, שדוקא אז ה' אור נעלה ביותר, אור שלמעלה מהשתלשלות, ורק שאור זה ה' במקומו (למעלה מהשתלשלות) ולא האיר למטה (בהשתלשלות). ויש להוסיף בזה ע"פ מאמר רז"ל⁵⁰ חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך, דמכיון שבזמן הגלות כנסת ישראל היא כאשה שהלך בעלה למדינת הים⁵¹, לכן, לפני יציאתו של הבעל (הקב"ה) לדרך, היתה הפקידה, ולכן היו אז הכרובים כמע"ר⁵² איש ולויות. ועפ"ז יובן בעומק יותר מה שהגלות נמשל לעיבור (והגאולה ללידה), דכמו שלמטה, כשאדם פוקד את אשתו נעשה יצירת הולד, אלא שבתחילה הוא בעיבור בבטן אמו (בהעלם לגמרי, ולאח"ז באופן דראשו בין ברכיו וכו'), ובמשך כל זמן העיבור הוא הולך וגדל עד שמגיע זמן הלידה שאז הוא יוצא לאויר העולם (בגילוי), עד"ז הוא למעלה, שמהפקידה שהיתה ברגע שלפני הגלות נעשה מיד המשכת האור (יצירת הולד) גם למטה, אלא שהמשכתו הוא בהעלם, באופן דגלות (עיבור), ובמשך זמן הגלות הוא הולך וגדל מיום ליום עד שבקרוב ממש תהי' הלידה והגילוי בגאולה העתידה.

ו) **וממשיך** בהמאמר⁵³, דזה שבלילה ההוא נדרה שנת המלך מלכו של עולם (עיקר הנס דפורים) נעשה ע"י המס"נ דישאל במשך כל השנה. והענין הוא, דענין המס"נ הוא מצד נקודת הנפש שלמעלה מכחות פרטיים, בחינת יחידה. והיינו דענין המס"נ (מה שאינו מתחשב עם חשבונות דשכל ושאר כחות)

43) ראה נדה שם: ואין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותן הימים. ולהעיר מהמובא בדרישה יו"ד טו"ס רסד: מה שנוהגין בשבת לבקר אצל התינוק הנולד משום שהוא אבל על תורתו ששכח.

44) ר"פ וארא.

45) ראה תו"ח שמות שם. וארא צו, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ עז, סע"ב ואילך. ס' הליקוטים — דא"ח צ"צ ערך גלות ס"ד (ע' שכח ואילך). וש"ג. ובכ"מ.

46) יומא נד, ב.

47) כמו שהקשה בחדא"ג מהרש"א ליומא שם (נד, א).

48) יומא שם, א. וראה ב"ב צט, א.

49) ראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 360 ואילך.

50) יבמות סב, ב.

51) תענית כ, א. סנהדרין קד, סע"א. איכ"ר עה"פ (איכה א, א) היתה כאלמנה. זח"ב קכב, א. וראה סידור

(עם דא"ח) נח, ב ואילך. אוה"ת נ"ך כרך ב' ע' א"מו ואילך.

52) מלכים"ז, לו. וראה יומא שם, סע"א ואילך.

53) סע"ף ה (ע' 9).

הוא שמעלה את הכחות שלו למקורם בנפש, בדוגמת העלאת הכחות למקורם בעת השינה. אלא שבשינה, העלאת הכחות להנפש היא באופן שהכחות מסתלקים מאברי הגוף ועולים להנפש כמו שהיא בהעלם (בעצמותה), משא"כ במס"נ, הרי אדרבא, העלם הנפש היא בהתעוררות ובהתגלות, וזה פועל על הכחות כמו שהם נמצאים במקומם באברי הגוף שיהיו בטלים להנפש (שלא יתחשב עמהם, כנ"ל). וזהו מה שע"י המס"נ נדדה שנת המלך מלכו של עולם, דע"י שנקודת הנפש (שלמעלה מהשתלשלות שבאדם) האירה בגילוי, עי"ז נעשה כן גם למעלה, שאור העצמי שלמעלה מהשתלשלות (שבו עולים הבחינות דהשתלשלות בעת השינה והגלות) האיר בגילוי.

ויובן זה בפרטיות יותר ע"פ הידוע שהשלימות דמס"נ הוא כשהמס"נ (שמצד יחידה) נמשכת ופועלת גם בכחות הפרטיים⁵⁴, בכל לבבך ובכל נפשך שגם העבודה הפרטית דכל כח וכח תהי' באופן דמס"נ, למעלה ממדידה והגבלה. והמס"נ היתה אצל כל ישראל, מנער ועד זקן טף ונשים⁵⁵, די"ל הכוונה בזה, שגם העבודה הפרטית של כאו"א (נער, זקן, טף ונשים) היתה חדרה בהתנועה דמס"נ. וי"ל שזהו עוד ענין במש"כ בהמאמר שהמס"נ שלהם היתה במשך כל השנה⁵⁶, דבמשך השנה ישנם כל יינויי התקופות⁵⁷ [וכמבואר בכמה דרושים⁵⁸ בענין מעלת האתרוג (דאתרוג הוא בחינת מלכות⁵⁹, ענינה של אסתר⁶⁰) שדר באילנו משנה לשנה⁶¹], ובכל תקופה ישנה עבודה מיוחדת, ועד שגם בכל יום (באותה התקופה גופא) יש עבודה מיוחדת השייכת ליום זה, כמאמר⁶² כל יומא ויומא עביד עבידתי, ומה שעמדו במס"נ כל השנה, אולי י"ל עוד כוונה בזה, שגם הענינים דשנה (העבודה הפרטית דכל יום ויום) היו באופן דמס"נ, למעלה ממדידה והגבלה. וזהו מה שענין נדדה שנת מלכו של עולם נעשה ע"י שעמדו במס"נ כל השנה דוקא, דע"י שהמס"נ שלהם האיר בגילוי גם בכחות הפרטיים (כל השנה), עי"ז נעשה כן גם למעלה, שהאור שלמעלה מהשתלשלות, נדדה שנת המלך, נמשך בבחינת פנימיות, ועד שויאמר להביא את

54 ראה קונטרס העבודה פ"ה (ע' 33), שדוקא בחינת היחידה — עם היותה מופשטת לגמרי ואין לה אחיזה כלל בכחות הפנימיים, נמצאת היא בכל הכחות ופועלת גם על החומריות דנה"ב. וראה ד"ה ת"ר מצות נ"ח ה'תשל"ח ס"ז (לעיל ח"ב ע' קסו).

55 לשון הכתוב — אסתר ג, יג.

56 כ"ה בתו"א מג"א צז, א: מסור עצמן למות כל השנה כולה. ועד"ז הוא בשערי אורה שער הפורים ד"ה וקבל היהודים ס"ח (צ, ב). בר"ה חייב אינש עטר"ת ס"ד (סה"מ עטר"ת ע' שו), תרפ"א (תש"ח) ס"ה (סה"מ תרפ"א ע' קצא. תש"ח ע' 118). ועוד. אבל בתו"א שם (בהוספות) קכ, ד: כמעט משך שנה.

57 ראה גם ד"ה וקבל היהודים ה'תשל"ח ס"ג (לעיל ע' מו).

58 סה"מ תקס"ח ח"א ע' תמו. סידור (עם דא"ח) שער הלולב רסא, ג ואילך. שם רסד, ד ואילך. המשך וככה תרל"ז פפ"ז. ובכ"מ. ד"ה וחג האסיף ה'תשמ"ג ס"ב (לעיל ח"א ע' קעג). וש"נ.

59 מאו"א א, קע. ד"ה ולקחתם לכם עטר"ת בתחלתו. לקוטי לוי"צ אגרות-קודש ע' קז. ובכ"מ.

60 ע"ח שער מו (שער כסא הכבוד) פ"ו. מאו"א א, קמד. רד"ה ויהי אומן עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' שח). ובארוכה — לקוטי לוי"צ אגרות-קודש ס"ע רמט ואילך.

61 סוכה לה, א.

62 זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש ע"ב.

ספר הזכרונות דברי הימים⁶³, שנמשך גם בספר הזכרונות דברי הימים, שרש הזמן (כמבואר במאמר⁶⁴), ועד שוימצא כתוב גו'⁶⁵ גם בספר הזכרונות דשושן הבירה כפשוטו, גם בזמן הגלות, גלו לעילם (שושן⁶⁶) שכינה עמהם⁶⁷.

ז) **וכמו** שהי' בגלות עילם, עד"ז הוא בכל גלות, דבכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם, וגלו לאדום שכינה עמהם⁶⁸. שע"י שישראל עומדים במס"נ, שאינם מתביישים מפני המלעיגים, שזה קשור עם תנועה דמס"נ⁶⁹, ותנועת המס"נ דאל יתבייש מפני המלעיגים נמשכת אצלו בענינים הפרטיים דתומ"צ במשך כל היום, דזהו מה שענין זה (אל יתבייש מפני המלעיגים) הוא ההתחלה של כל ד' חלקי השו"ע, ועד שהתנועה דמס"נ מביאה אותו גם לידי הוספה בלימוד התורה ובהידור בקיום המצוות, ועד שההוספה היא למעלה ממדידה מכיון שהיא באה מצד מס"נ, ועד שניכר בלימוד התורה ובקיום המצוות שלו שהם נעשים במס"נ, ועאכו"כ בדחילו ורחימו⁷⁰, שבלימוד התורה הוא זוכר את נותן התורה⁷¹ וקיום המצוות שלו חדור עם ההרגש של מצוה המצוות, אשר קדשנו במצוותיו וצונו, וכמבואר בארוכה בדרושי אדמו"ר האמצעי⁷² שבכל המצוות צריכה להיות הכוונה הכללית (שהיא שוה בכל המצוות) שמקיים את הציווי של מלכו של עולם. וע"י העבודה דמס"נ, ובפרט שהמס"נ נמשכת ופועלת בענינים הפרטיים דתומ"צ, הנה עי"ז נדדה שנת המלך, שנמשך האור שלמעלה מהשתלשלות ועד בספר הזכרונות דברי הימים, שרש הזמן והזמן, ועד שויהיו נקראים לפני המלך⁶³, גם לפני המלך אחשוורוש כפשוטו בעוה"ז הגשמי כשאכתי עבדי אחשוורוש אנן⁷³, שגם כשנמצאים עדיין בזמן הגלות ודינא דמלכותא דינא⁷⁴ (ומרדכי הוא רק המשנה למלך⁷⁵), הנה גם אז והיו⁷⁶ מלכים אומנין⁷⁷, וגוזרים על אלו שבתחילה היו מנגידים ליהודים ויהדות יסייעו ליהודים ליהדות, ועד שאתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא, בדוגמת שהי' בימי מרדכי

63) אסתר ו, א.

64) בסופו (ע' 10).

65) אסתר שם, ב.

66) שנאמר (ירמי' מט, לח) ושמתי כסאי בעילם, ועילם היינו שושן כמ"ש בספר דניאל (ה, ב) בשושן הבירה אשר בעילם המדינה — תו"א מג"א (בהוספות) קטז, ג.

67) ספרי מסעי לה, לד.

68) ספרי שם. וראה מגילה כט, א.

69) ראה ד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא תרמ"ח (סה"מ תרמ"ח ע' קפו ואילך), תרפ"ה ס"ב ואילך (סה"מ תרפ"ה ע' רנח ואילך). ד"ה משכני תרפ"ד (וד"ה אני ישנה תש"ט) סי"א ואילך (סה"מ תרפ"ד ע' רצ ואילך. תש"ט ע' 118 ואילך). ד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא כסה"מ אידיש בתחילתו. ועוד.

70) ראה תניא פל"ט (נג, א) ואילך. קונטרס עה"ח פי"א ואילך. ועוד.

71) ראה ב"ח או"ח סמ"ז ד"ה ומ"ש דאמר.

72) עטרת ראש דרוש לעשי"ת נח, סע"ב ואילך.

73) מגילה יד, א.

74) גיטין י, ב. ושי"נ.

75) אסתר י, ג.

76) ישע"י מט, כג.

77) ראה זבחים יט, רע"א.

ואסתר, שהמלך אחשורוש גזר על המנגד שילך ויכריז לפני מרדכי היהודי ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו⁷⁸, מלכו של עולם וגם להבדיל כו' המלך אחשורוש כפשוטו. ועד אשר ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר⁷⁹ וכן תהי' לנו⁸⁰, אורה⁸¹ זו תורה [ובתורה גופא, אורה לשון נקבה דקאי על תושבע"פ⁸², תורה בפירושה⁸³, שממנה יוצאת אורה לכל העולם כולו] ושמחה זה יו"ט וששון זו מילה ויקר אלו תפילין, דהוקשה כל התורה כולה לתפילין⁸⁴, וי"ל דכולל גם תפילין דמארי עלמא דכתיב בהו ומי⁸⁵ כעמך ישראל גוי אחד בארץ⁸⁶, היינו שניכר בגילוי המעלה דישראל, נדדה שנת המלך.

ח) ומיסמך גאולה לגאולה⁸⁷, שמגאולה זו דליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר בזמן שנמצאים עדיין ברגעים האחרונים של הגלות, יבואו בסמיכות מיד לגאולה האמיתית והשלימה, שמלכים אומניך יביאו את בני ישראל כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור⁸⁸ אל ארץ הקודש, ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה⁸⁹, ושם גופא בירושלים קרית מלך רב⁹⁰ דוד מלכא משיחא, ושם גופא בהר הקודש, ובמקדש אד' כוננו ידיך⁹¹. וכל זה יהי' באופן של זריזות, ועד לזריזות בתכלית למעלה מכל מדידה והגבלה ועד באופן (של עד) דלא ידע⁹², אַז מ'טאַנצט אַרײַן בשמחה רבה שלמעלה מכל מדידה והגבלה אין דער גאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו ממש. שכל היהודים שבמשך כל הדורות, ובראשם נשיא דורנו וכו' ומרדכי היהודי ואסתר המלכה, כולם יגאלו מהגלות — שלימות הגאולה, ביחד עם שלימות העם ושלימות התורה ושלימות הארץ, ובאופן דירחיב ה' אלקיך את גבולך⁹³, גם ארץ קני קניזי וקדמוני⁹⁴, ואין מקרא יוצא מידי פשוטו⁹⁵, ואדרבא, עולם הפשט שהוא⁹⁶ עוה"ז התחתון ועולם

(78) אסתר ו, י"א.

(79) שם ח, טז.

(80) נוסח הבדלה. ושייך במיוחד לשנה זו (תשד"מ — שנת אמירת מאמר זה) שהקביעות דפורים היא

במוצש"ק.

(81) מגילה טז, ב.

(82) אוה"ת מג"א ע' ב"שמא.

(83) לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר היד.

(84) קידושין לה, א.

(85) דברי הימים א' יז, כא. וראה בהנסמן בד"ה את הוי' האמרת גו' ה'תש"ל (לעיל ח"א ע' מב) הערה 4.

(86) ברכות ו, א.

(87) מגילה ו, סע"ב.

(88) ישע"י סו, כ.

(89) עקב יא, יב.

(90) תהלים מח, ג.

(91) בשלח טו, יז ובפרש"י.

(92) ראה מגילה ז, ב.

(93) שופטים יט, ח.

(94) פרש"י עה"פ. ספרי עה"פ ראה יב, כ.

(95) שבת סג, א. וש"נ. הובא בפרש"י עה"פ וישב לו, יז. בא יב, ב.

(96) ראה לקו"ש חכ"א ע' 36 ובהנסמן שם בהערה 57.

המעשה — הוא העיקר והיסוד שכל סדר ההשתלשלות נצב עליו, וכפירוש הידוע בזהנה הוי' נצב עליו⁹⁷.

ובפשטות — שבקרב ממש תהי' הגאולה האמיתית והשלימה דכל ישראל שבמשך כל הדורות, נשמות בגופים, ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

